

Óvelkominn innrásarvíkingur

Skógarmítill, *Ixodes ricinus*, er nýr landnemi í pödduflórunni á Íslandi og ekki aufúsugestur að margra mati. Kvikindið er þekkt fyrir að bera í sér bakteríuna *Borrelia burgdorferi* sem veldur Lyme-sjúkdómi en þó skal strax tekið fram að einungis 5% af skógarmítlinum bera hana með sér.

Skógarmítillinn (tick) er blóðsuga sem leggst á spendýr og fugla, og heldur sig í gróðri, einkum í skógarbotni. Þegar hann vantar blóð skriður hann upp í gróðurinn og krækir sig við blóðgjafa sem á leið hjá, oftast meðalstór eða stór spendýr eins og hjartardýr eða sauðkindur. Ungviði skógarmítillsins leggst á lítil spendýr, skriðdýr og jarðbundna fugla. Til skamms tíma hefur skógarmítill að líkindum ekki þrífist hér vegna veðurskilyrða þó hann hafi um langt skeið borist hingað reglulega með fuglum. Nú bregður hins vegar svo við að með hlýnandi veðurfari bendir ýmislegt til að skógarmítillinn geti lifað af eftir ferðalag til landsins.

Erling Ólafsson skordýrafræðingur á Náttúrufræðistofnun Íslands ritar eftirfarandi á vef stofnunarinnar:

Fyrsti skógarmítill sem fannst hér á landi var tekinn af þúfutittlingi er skotinn var í Surtsey 5. maí 1967, þá nýlentur eftir flug frá vetrarstöðvum í Evrópu. Þar með fékkst staðfesting á því að tegundin gæti borist til landsins með fuglum. Það var ekki fyrr en í lok aldarinnar (1998) að skógarmítill fannst hér á ný ef ógetið er óstaðfesta sögusagna og lýsinga á fyrirbærum sem átt gætu við um hann. Upp frá þessu fór tilfelli fjölgandi og nýir fundarstaðir komu fram í öllum landshlutum. Langflest tilvikin voru þó frá

suðvesturhorninu. Í einhverjum tilvikum mátti rekja fundina til heimkomu fólks frá útlöndum en í öðrum ekki. Skógarmítlar tóku að finnast á fólki og hundum eftir útivist í íslenskri náttúru.

Skógarmítill er að öllum líkindum orðinn landlægur. Það þarf ekki að koma á óvart því útbreiðsla hans er að færast norðar með hlýnandi loftslagi. Í Færeyjum fannst skógarmítill fyrst í maí 2000 en um var að ræða ungvíði á steindepli. Tilfelli hefur fjölgað í Færeyjum síðan. Það er athyglisvert að í maí 2009 fundust mörg ungvíði skógarmítills einnig á steindepli sem fannst nýdauður í Reykjavík. Yngsta ungvíðið líkist fullorðnum dýrum í sköpulagi en hefur aðeins þrjú pör fóta í stað fjögurra.

Bryndís Sigurðardóttir smitsjúkdómalæknir sagði í samtali við *Læknablaðið* að ekki hefði enn verið staðfest að skógarmítlar á Íslandi bæru í sér *Borrelia burgdorferi* og þar til það kæmi óbyggjandi fram væri ekki hægt að fullyrða neitt. „Þar sem skógarmítillinn er landlægur er fólk vant því að leita að honum á líkama sínum eftir útivist í skógi eða graslendi og hann er í sjálfu sér hættulaus ef hann er tekinn af húðinni innan við sólarhring eftir að hann nær að festa sig. Bakterían sem veldur Lyme-sjúkdómi í mönnum kemst ekki í blóðrás hýsilsins nema mítillinn sjúgi blóð mjög lengi. Hérlandis er fólk ekki vant þessari pöddu og því er full ástæða til að vara við henni. Mér vitanlega hafa einungis tvö tilfelli Lyme-sjúkdóms verið staðfest hérlandis og bæði mátti rekja til smits erlendis. Við vitum því ekki af neinu tilfelli um Lyme-sjúkdóm sem á uppruna sinn hér á landi. Læknar ættu þó að hafa Lyme-sjúkdóminn í huga ef til þeirra leitar fólk með þannig einkenni úr því að skógarmítillinn er orðinn landlægur.“

**Hávar
Sigurjónsson**